ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 11.9.2024 г.
COM(2024) 402 final

ГОДИШЕН ПРЕГЛЕД ОТ СТРАНА НА КОМИСИЯТА

на годишните доклади за дейността на държавите членки, свързана с експортните кредити, по смисъла на Регламент (ЕС) № 1233/2011

1. Увод

Настоящият годишен преглед за 2022 г. на официално подкрепяните дейности по експортно кредитиране се извършва в съответствие с Регламент (ЕС) № 1233/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. за прилагането на определени насоки в областта на официално подкрепяните експортни кредити. Той обхваща официално подкрепяните дейности по експортно кредитиране, извършвани от агенциите за експортно кредитиране (АЕК) на държавите членки, и се основава на информацията, предоставена от държавите членки в годишните отчети за дейността, които те предоставят на Комисията, отново по силата на регламента. Докладите следват стандартизиран образец (наричан също „образец на контролния списък“), който е бил преразглеждан и обогатяван с течение на годините. Образецът, който държавите членки използваха за своите доклади за 2022 г., беше приложим от отчетната 2020 г. насам и в сравнение с предишната версия включва допълнителна информация по отношение на правата на човека, климата и опазването на околната среда. От отчетната 2023 г. се прилага нова версия на образеца, която ще даде възможност за преглед на свързаните с официално подкрепяните експортни кредити дейности, който е разбит по сектори и ориентиран към климата.

2. Годишни доклади за дейността, получени за календарната 2022 г.:

През 2022 г. в рамките на приложното поле на Споразумението за официално подкрепяните експортни кредити официално подкрепяни експортни кредити са предоставили двадесет държави членки: Австрия, Белгия, Дания, Естония, Германия, Испания, Италия, Люксембург, Нидерландия, Полша, Португалия, Румъния, Словения, Словакия, Унгария, Финландия, Франция, Хърватия, Чехия и Швеция. Всички те представиха годишен отчет за дейността за 2022 г.

Останалите държави членки — България, Кипър, Гърция, Ирландия, Латвия, Литва и Малта, потвърдиха, че не са предоставяли официално подкрепяни експортни кредити през отчетната година.

3. Анализ на годишните доклади за дейността:

(а) Обща информация:

През 2022 г. двадесетте държави членки, които са предоставили официално подкрепяни експортни кредити, са предоставили обикновена гаранция, т.е. експортни кредити под формата на гаранции и/или застрахователни продукти. Тринадесет от тези държави членки (Белгия, Германия, Дания, Испания, Италия, Полша, Словакия, Унгария, Финландия, Франция, Хърватия, Чехия и Швеция) са предоставили и официална финансова подкрепа, т.е. пряко финансиране, рефинансиране на търговски заеми за експортни сделки или подкрепа за плащане на лихви. Малък брой държави членки (Австрия, Унгария, Португалия, Полша, Испания) съобщават, че са доставчици на обвързана помощ — форма на експортен кредит с елемент на субсидиране, регулирана в контекста на Споразумението на ОИСР.

Споразумението за официално подкрепяните експортни кредити и препоръките на ОИСР относно начините за справяне с рисковете, свързани с официално подкрепяните експортни кредити, гарантират хармонизирането на практиките в целия ЕС. В тази рамката обаче правителствата разработват собствени политики. Повечето АЕК имат допълнителни правила освен тези от насоките на ОИСР, като например относно националното и местното съдържание, и по-строги стандарти, включително за да отразят собствените им национални политики и международни ангажименти, по-специално в областта на опазването на климата. Някои АЕК предлагат програми,

съобразени с конкретни сектори или конкретни цели. Това може да отразява особеностите на отделните секторни договорености в споразумението, структурите за съзастраховане или стратегическата ориентация.

Организационната структура на АЕК и уредбата относно предлагането на покритие са различни в различните държави от ЕС. В държавите членки официално подкрепяните експортни кредити се управляват от повече от двадесет и шест органа — публични агенции или частни дружества, изпълняващи публичен мандат и работещи под държавен надзор. Същите са изброени в приложение 1. Държавите членки, които предоставят и покритие, и финансиране, обикновено имат отделна, специална институция, която отговаря за финансирането и понякога е известна като EXIM банка (съкратено от експорт—импорт).

(b) Обем на официалната подкрепа:

В годишните доклади за дейността се предоставя съответната финансова информация за официалната подкрепа, предоставена от АЕК, в съответствие с националната нормативна уредба и организационното устройство в съответните държави членки. Комисията няма забележки, що се отнася до финансовите аспекти на годишните доклади за дейността за 2022 г.

По отношение на официалната подкрепа под формата на обикновена гаранция в таблицата по-долу е посочена докладваната обща номинална експозиция на риск към 31 декември 2022 г. за най-големите доставчици в ЕС:

Таблица 1. Официална подкрепа под формата на обикновена гаранция през 2022 г. (в млрд. евро) **Държави на челни позиции в ЕС според съвкупната номинална експозиция на риск**	
Обща експозиция в ЕС за обикновена гаранция	*350*
Германия	83
Италия	72
Франция	66
Швеция	38
Нидерландия	28

Що се отнася до официалната финансова подкрепа, в таблицата по-долу е посочена докладваната номинална стойност на официално подкрепения кредитен портфейл към 31 декември 2022 г. за по-големите доставчици в ЕС:

Таблица 2. Официална подкрепа под формата на официална финансова подкрепа през 2022 г. (в млрд. евро) **Държави на челни позиции в ЕС според номиналната стойност на официално подкрепения кредитен портфейл**	
Общ кредитен портфейл в ЕС	*92*
Италия	38
Германия	16
Франция	15
Швеция	8
Финландия	8

Забележка: Стойностите в таблици 1 и 2 следва да не се кумулират. Не само че естеството на инструментите е различно, но една и съща държава членка може да подкрепя една и съща експортна сделка както с пряко финансиране, така и с обикновена гаранция.

(c) Третиране на екологичните рискове:

В Препоръката на ОИСР за общ подход към официално подкрепяните експортни кредити и за отчитане на екологичните и социалните аспекти се определят общи принципи за извършване на екологична и социална надлежна проверка. Всички държави — членки на ЕС, се придържат към препоръката, съгласно която идентифицират и работят по потенциалните въздействия и рискове, свързани със заявленията за официална подкрепа. Препоръката разчита на добре установени стандарти като тези на Международната финансова корпорация за ефективност в областта на околната среда и в социалната сфера, на Насоките за околната среда, здравето и безопасността на Групата на Световната банка и на защитните политики на Световната банка и екологичните и социалните стандарти на Световната банка. Препоръката обхваща ключови въпроси, свързани с околната среда, като емисиите във въздуха, включително емисиите на парникови газове, ефективното използване на ресурсите, управлението на отпадъците, шума и вибрациите, управлението на опасните материали, въздействието върху екосистемите, опазването на биологичното разнообразие и използването на природни ресурси в значителна степен. Тя съдържа също така изисквания за аварийна готовност и реагиране при извънредни ситуации, така че създателите на проекти да могат да реагират на аварии и извънредни ситуации по адекватен начин, за да предотвратят и смекчат екологичните въздействия.

Политиките на АЕК от ЕС за надлежна проверка и процедурите им за оценка на риска се основават до голяма степен на Препоръката, дори когато тя има неизключителна роля и когато за основа на политиките са използвани и други стандарти и достиженията на правото на ЕС. Всички държави членки, предоставили официално подкрепяни експортни кредити, докладват съответствие с екологичното измерение на Препоръката, както и че то е неразделна част от техните системи за надлежна проверка и управление на риска и от процеса им на вземане на решения. Процедурите за предварителна оценка зависят от вида, размера и категорията на съответното заявление за официално подкрепян експортен кредит. Рисковете се установяват, класифицират и оценяват и могат да имат отражение върху допустимостта за подпомагане. Всички АЕК от ЕС потвърждават, че са проверили внимателно всички заявления за официално подкрепяни експортни кредити с цел да се определи дали следва да се извърши екологичен преглед.

Съгласно препоръката от АЕК се изисква да класифицират тези заявления (в зависимост от потенциалното отрицателно въздействие върху околната среда) в три категории риск: висок (категория А), среден (категория Б) или нисък (категория В). Много държави членки съобщават, че прилагат Препоръката по-широко от приложното ѝ поле. Това включва класифициране на всички сделки, включително тези, при които се подкрепя дял под 10 милиона СПТ и които по принцип не биха били обхванати във фазата на проверка. Държавите членки докладват, че оценка на екологичното и социалното въздействие (ОВОССВ) в съответствие с член 18 от Препоръката е извършена за всички заявления от категория А, за които дадена АЕК е поела окончателен ангажимент. По отношение на заявленията от категория Б държавите членки докладват, че заявителите във всички случаи са предоставили достатъчно информация за съответните въздействия на проекта върху околната среда в съответствие с член 19 от Препоръката. АЕК докладват, че преди да вземат решение за предоставяне на подкрепа за проекти от категория А или Б, винаги оценяват

информацията, получена от проверката и прегледа на сделките. Относима информация е била получавана чрез докладите за ОВОССВ, но също така е била събирана благодарение на формулярите за кандидатстване и въпросниците на АЕК, проучване на документи, посещения на място, изследвания, извършени от външни консултанти, и преки контакти с кандидатите.

Държавите членки не докладват за случаи на трайно несъответствие, въпреки че незначително несъответствие може да възникне, например пропуснати крайни срокове за подаване на информация или доклади. Случаите на несъответствие се разрешават в координация със създателите на проектите, като се разработват коригиращи действия и мерки за смекчаване, които се проследяват във времето, или като се оттегля подкрепата или се отказва обезщетение. Една АЕК докладва, че се е сблъскала със случаи на отклонения от договорените действия и международните стандарти по време на етапа на мониторинг на някои операции и описва как е въвела отделни мерки за всеки отделен случай.

(d) Съображения, свързани с изменението на климата

През 2022 г. повечето държави членки са приели специфична политика в областта на климата, приложима към техните АЕК, която допълва прилагането на секторните правила във връзка с климата от Споразумението на ОИСР.

В своите заключения относно експортните кредити от 15 март 2022 г. Съветът на Европейския съюз вече обяви намерението на държавите членки да определят до края на 2023 г. в националните си политики своите научно обосновани срокове за прекратяване на официално подкрепяните експортни кредити за проекти в сектора на енергията от изкопаеми горива, освен при ограничени и ясно определени обстоятелства, които са в съответствие с ограничението за глобално затопляне от 1,5°C и целите на Парижкото споразумение. В това отношение всички държави членки вече имат или обмислят приемането на нови или актуализирани политики във връзка с климата за своите свързани с официално подкрепяните експортни кредити дейности. Нов образец за докладване за годишните отчети за дейността, приложим от отчетната 2023 г., ще позволи на Комисията да събира подробна информация относно националните политики във връзка с климата, приложими за АЕК в ЕС, и да докладва за тези политики в контекста на следващия годишен преглед на Комисията, който ще обхване отчетната 2023 г.

(e) Надлежна проверка във връзка със социалните въпроси и правата на човека:

В допълнение към екологичното измерение в Препоръката на ОИСР относно общите подходи още от 2012 г. са определени и принципите за извършване на надлежна проверка в социалната сфера. Тя обхваща ключови потенциални социални въздействия, свързани с проектите, в това число въздействия върху труда и условията на труд (напр. справедливо третиране, дискриминация, свобода на сдружаване, колективно договаряне, настаняване на работниците), здраве, безопасност и сигурност в общността (напр. излагане в общността на болести, използване на персонал по сигурността), придобиване на земя и принудително презаселване (напр. физическо разселване, икономическо разселване), подходящи взаимоотношения със засегнатите общности (напр. процес на информирани консултации и участие, механизъм за жалби), коренно население (напр. процес на свободно, предварително и информирано съгласие), културно наследство. Тя също така обхваща ключови въздействия върху правата на човека, свързани с проектите, в това число принудителен труд, детски труд, въпроси,

свързани с половете, и животозастрашаваща липса на здравословни и безопасни условия на труд. Специално внимание се обръща на уязвимите групи.

Докладваните практики за надлежна проверка на АЕК в ЕС в тази сфера са подобни на тези за рисковете за околната среда. Всичките двадесет представили доклади държави членки, предоставили официална подкрепа, съобщават за съответствие със социалното и свързаното с правата на човека измерение на Препоръката на ОИСР за общ подход и че то е неразделна част от техния процес на вземане на решения и от техните системи за надлежна проверка и управление на риска. Всички потвърдиха, че са разгледали всички заявления, за да установят дали следва да се извърши преглед с оглед на социалните права и правата на човека. Докладвано беше, че ОВОССВ е била извършена за всички заявления от категория А. По отношение на заявленията от категория Б беше докладвано, че заявителите винаги са предоставяли достатъчно информация, за да се обхванат съответните въздействия на проекта. Държавите членки докладват, че преди да вземат решение за предоставяне на официална подкрепа за проекти от категория А или Б, които биха могли да окажат неблагоприятно социално въздействие и въздействие върху правата на човека, техните АЕК винаги оценяват информацията, получена от проверката и прегледа, аналогично на това, което правят по отношение на екологичните рискове.

През 2022 г. държавите членки не докладват за ситуации на постоянно несъответствие, установени чрез техните процеси на надлежна проверка в социалната сфера и в областта на правата на човека. Една АЕК докладва, че се е сблъскала със случаи на отклонения от договорените действия и международните стандарти по време на етапа на мониторинг на някои операции и описва как е въвела отделни мерки за всеки отделен случай.

Повечето АЕК в ЕС разполагат с процес за консултации с широко участие и с механизъм за подаване на жалби от страна на засегнатите общности, но за някои от тях това все още не е факт. Това не означава, че консултации липсват, тъй като от създателите на проекти може да бъде поискано да въведат такива механизми независимо от участието на АЕК, но подобрение в тази област определено е необходимо. Държавите членки, които разполагат с механизъм за подаване на жалби на равнището на своята АЕК, не са докладвали на Комисията за никакви жалби в своите годишни отчети за дейността за 2022 г.

(f) Мерки за борба с подкупването:

Всички държави членки, предоставили официално подкрепяни експортни кредити, докладват за съответствие с Препоръката на ОИСР относно подкупването и официално подкрепяните експортни кредити. Тази препоръка съдържа мерки за проверка, извършване на надлежна проверка, оценка и вземане на решения относно допустимостта за подкрепа с цел възпиране на подкупите при официално подкрепяни експортни кредити. По-специално това означава да се провери дали страните, участващи в трансакциите, не са включени в списъците на многостранните финансови институции за отстраняване от участие.

(g) Устойчиви практики за кредитиране:

Всички държави членки, предоставили официално подкрепяни експортни кредити, докладват за съответствие с Препоръката на ОИСР относно устойчивите практики за

кредитиране и официално подкрепяните експортни кредити. Целта на препоръката е да се гарантира, че финансирането на нуждите от развитие на държавите с по-нисък доход се мобилизира, без тези държави да натрупват прекомерен дълг в бъдеще. Придържането към препоръката върви ръка за ръка със стриктното спазване на политиките на Световната банка и на Международния валутен фонд (МВФ) относно обвързаността на кредитирането без субсидиране с условие за лимит на дълга, както и по отношение на устойчивото кредитиране. В контекста на препоръката подкрепящите я страни също така договориха важни мерки за прозрачност, сред които е предоставянето на информация на Световната банка и на МВФ. В повечето случаи оценките за равнището на дълга, осигуряващо икономическа устойчивост, са част от цялостните оценки на риска на държавата, които оказват влияние върху политиките на АЕК за покритие за съответната държава.

(h) Друга информация, съдържаща се в годишните доклади за дейността:

Държавите членки докладват, че се стараят да гарантират, че техните АЕК функционират по възможно най-прозрачен начин, при зачитане на необходимата поверителност за чувствителната търговска информация. Съгласно Препоръката на ОИСР за общ подход хармонизираната процедура в целия ЕС представлява публично оповестяване на подробна информация за проекти, които могат да окажат неблагоприятно екологично или социално въздействие. АЕК във всички случаи са оповестили, чрез специални страници на своите уебсайтове, посочени в приложение 2, цялата информация, изисквана съгласно членове 39 и 41 от Препоръката, тоест подходяща предварителна информация за проекти от категория А, включително ОВОССВ, както и последваща информация за всички подкрепяни проекти от категории А и Б.

Много АЕК от ЕС имат политика за корпоративна социална отговорност, която обикновено включва не само усилия във вътрешен план, но също така тясно сътрудничество с клиентите на АЕК. В този контекст АЕК все по-често оценяват своите собствени практики и разработват планове за намаляване на собственото си въздействие върху околната среда, включително оценка на своя въглероден отпечатък.

4. Спазване от страна на АЕК на целите и задълженията на Съюза:

В член 3 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) са изброени общите цели на Европейския съюз; в член 21 са определени принципите и целите на външната дейност на Съюза. Съгласно член 3, параграф 5 от ДЕС в отношенията си с останалата част от света Европейският съюз „допринася за [...] устойчивото развитие на планетата, солидарността и взаимното уважение между народите, свободната и справедлива търговия, премахването на бедността и защитата на правата на човека и в частност тези на детето, както и за стриктното спазване и развитието на международното право, и по-специално зачитането на принципите на Устава на Организацията на обединените нации“. Що се отнася до общата търговска политика на ЕС, член 206 и член 207, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз съдържат позоваване на принципите и целите на външната дейност на Съюза.

Европейският парламент призова Комисията да излезе със становище по въпроса дали когато предоставят официално подкрепяни експортни кредити, държавите членки спазват целите и задълженията на Съюза. Комисията извърши годишния си преглед в съответствие с Регламент (ЕС) № 1233/2011. Прегледът на Комисията се основава на годишните доклади за дейността, представени от държавите членки, и не може да се счита за изчерпателен.

Комисията счита, че наличната информация е доказателство, че свързаните с официално подкрепяните експортни кредити дейности в ЕС са в съответствие с членове 3 и 21 от ДЕС. Препоръките на ОИСР осигуряват рамка за управлението на програмите на държавите членки за експортни кредити. Държавите членки също така разработват свои собствени политики въз основа на тези препоръки и в съответствие с целите на ЕС. Що се отнася до спазването на международните задължения и на задълженията, произтичащи от правото на ЕС в областта на конкуренцията, през 2022 г. в рамките на Световната търговска организация не са били разглеждани спорове, засягащи дейности за експортни кредити на държава — членка на ЕС, и Комисията не е получавала жалби във връзка с потенциални нарушения на разпоредбите на ЕС, засягащи АЕК от ЕС.